

LÜHITEATED * NOTES

Hiline pesitsemine väiketüllil

Fledging of a brood of the Little Ringed Plover in August

2003. aasta suvel oli mul võimalus vaadelda erakordselt hilist väiketüllil (*Charadrius dubius*) pesakonda Viljandi äärelinnas tööstusrajooni ehitusplatsil.

24. juulil, mil vaatlused algasid, tegutses 25×250 suurusel kruusasel platsil üks umbes 7-päevane poeg kahe vanalinnu saatel. Arvukate vihmaveeloidude kaldail liikunud poeg tegutses julgelt ka inimeste läheduses ning ei peljanud lühemaid vahemaid isegi ujudes läbida. 4. augustist alates hooldas poega vaid üks vanalind. Tüllipaari ainuke poeg tegi esimese lennukatse 12. augustil. Pesisusterritooriumi hülgasid linnud 19. augustil.

Enamus väiketüllil poegadest lennuvõimestub meil juuni (harva juuli) jooksul. Poegade lennuvõimestumisest augusti keskspaigas puuduvad aga igasugused andmed¹. Kirjanduse põhjal pesitsevat väiketüllid lõunapoolsematel aladel kaks korda suve jooksul. Kas 2003. aasta tavatu kuumalaine tingis teistkordse pesitsemise või oli tegemist erakordselt hilise järelkurnaga, jääb selgusetuks. Igal juhul vaadeldi väiketüllil poegi samas piirkonnas ka juuni keskspaigas.

Jaanus Aua

Väike-kärbsenäpi hiline pesitsemine

A breeding of the Red-breasted Flycatcher in August

8. augustil 2003 olin järjekordsel linnuretkel Harku rabas (Harjumaa, UTM põhiruut LF1b2). Selle soises, valdavalt sookase enamuse ja kuuse-, männi- ja haavalisandiga metsaosas märkasin ootamatult endakõrgusel kaseoksal häälitsevat väike-kärbsenäpi (*Ficedula parva*) emaslindu, putukatomp noka vahel. Peatselt lendas ta sookase tüvel ca 6 meetri kõrgusel paiknevale väheldasele tuulepesale, kust hakkas kostma poegade toidumangumishüüdeid (ülipeen värelev "srrrr-srrrr..."). Pesa täpse asukoha sai nüüd hõlpsasti määrata: tuulepesa pealmine osa, pooleldi varjatud oksaraagude puntraga. Poegi oli kaks, mõlemad enam-vähem väljaarenenud noorlinnu-sulestikuga. Emaslind tõi neile putukaid vähemalt paari-minutiliste vahedega. Pesa juures tegin vaatlusi veel 11. ja 13. augustil, 0,5–1 tundi järjest. 11. augustil üritas üks pesapoeg juba pesaserval turnida. Emaslind toitis mõlemaid märgatavalt suurema sagedusega kui eelmisel korral. Samal päeval õnnestus mul vaid hetkeks näha ka isaslindu. Tema osa

¹ Vt. ka Aua, J. 2000: Väiketüllide pesisusaegadest. Hirundo 13: 54.

poegade hooldamises jäi selgusetuks, võib-olla seetõttu, et ma ei viibinud pesa juures erinevatel päevaegadel või oli vaatlusaeg liiga lühike. 13. augustil valitses pesal täielik vaikus – näha polnud vanalinde ega poegi. Seetõttu ei ole pesakonna edasisest saatusest midagi teada.

Kuna 2003. aasta oli erakordselt putukarohke, oli ka kärbsenäppe rohkem kuulda-näha. Minu vaatlus viitab võimalusele, et sellistel aastatel pesitsevad väike-kärbsenäpid meil isegi kahel korral. Siiski ei saa antud juhul välistada ka järelkurna võimalust.

Mihkel Jürgens

Kiire metskurvits / *Woodcock's rapid migration in autumn 2003*

Metskurvitsa (*Scolopax rusticola*) sügisränne oli 2003. aastal tavatult kiire ja lühiajaline. Harilikult toimub massiline läbiränne meie alalt oktoobri teisel dekaadil. Kui sel ajal saabuvad tugevad külmad, siis rände intensiivsus väheneb ning tõuseb taas ilmade soojenedes. Ka tänavu saabusid külmad ilmad oktoobri keskel, kuid sellele järgnenud soojaperioodil arvestatavat rännet enam ei täheldatud.

Ilmselt sundis oktoobri lõpus Lääne-Euroopat hõlvanud lumikate metskurvitsaid ette võtma pika ja kiire rände talvitusaladele. Seda arvamust näib kinnitavat järgmine taasleid: meie poolt 17. oktoobril 2003. a. Jõgevamaal Tähkveres rõngastatud metskurvits (U-515179) lasti Loode-Prantsusmaal Cetoni piirkonnas juba sama aasta 26. oktoobril. Seega läbis see lind kaheksa ööga umbes 2000 km!

Jaanus Elts & Jaanus Aua

Vares osalemas valge-toonekurgede kakluses

A Hooded Crow participating in a fight between two White Storks

2002. aasta 22. aprilli õhtupoolikul märkasid, et elektriposti otsas valge-toonekure pesas käib äge kaklus: üks toonekurg seisis pesal, teine ründas teda ägedalt, püüdes esimest kurge ilmselt pesalt ära ajada. Varsti sekkus kaklusesse hallvares. Ka tema ründas korduvalt pesasseisvat toonekurge, sööstes talle lennult turja, ja nii mitu korda järjest. Kahjuks ei selgunud, kas see kurg, kes pesasseisvat lindu ründas, oli sissetungija või pesa premees, nii ei tea ka, kas varese poolehoid kuulus pererahvale või võõrale sissetungijale.

Villu Anvelt